

**UCHWAŁA NR LXVII/575/23
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ SOLI**

z dnia 26 stycznia 2023 r.

w sprawie: uchwalenia „Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto na lata 2023 – 2025”.

Na podstawie art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40), Rada Miejska w Nowej Soli uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się „Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto na lata 2023 - 2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia oraz podlega podaniu do wiadomości publicznej przez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Nowej Soli

Andrzej Petreczko

**Program Wspierania Rodziny
w Gminie Nowa Sól – Miasto
na lata 2023 – 2025**

I. Wstęp

Zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jasno określają zadania jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rodzina choć jest najmniejszą grupą społeczną, to jest najważniejsza, albowiem na rodzinie opiera się każde społeczeństwo. Jako naturalne środowisko życia dziecka, ma największy wpływ na jego rozwój w każdej sferze – emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej. To rodzina najsilniej oddziałuje na kształtowanie osobowości dziecka, tworzenie jego systemu wartości i wiary we własne możliwości, dlatego tak ważne by funkcjonowała ona prawidłowo i wypełniała swoje funkcje jak najlepiej. Rodzina przekazuje wartości, zasady i normy i ma przez to ogromny wpływ nie tylko na jednostkę, ale również na kondycję całego społeczeństwa. To w rodzinie dziecko uczy się zasad postępowania, jest przygotowywane do pełnienia określonych ról w dalszym życiu.

Jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje - niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, choroba alkoholowa, przemoc - instytucje, które są powołane do wspierania rodziny winny podjąć na jej rzecz określone działania. Nie chodzi tu o zastępowanie czy wyręczanie rodziny w wypełnianiu jej roli, lecz umiejętne i racjonalne wsparcie i pomoc, aby przywrócić rodzinie możliwość prawidłowego funkcjonowania.

Stan prawny określa, że wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Wyzwania stojące przed Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nowej Soli zawierające się w niniejszym opracowaniu, będą możliwe do realizacji przy współpracy wszystkich osób,

instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i ich rodzinami. W efekcie powinno to doprowadzić do udzielania skutecznej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w opiece i wychowaniu dzieci.

Podział kompetencji, działań i zadań pomiędzy poszczególne samorządy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Podział zadań

SAMORZĄD GMINNY	SAMORZĄD POWIATOWY	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
Wspieranie rodziny - profilaktyka	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza w formie rodzinnej i instytucjonalnej • Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków, • Adopcja 	
<ul style="list-style-type: none"> • Asystent rodziny, • Placówki wsparcia dziennego, • Rodziny wspierające, • Inne instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodziny zastępcze rodzinne domy dziecka, • Placówki opiekuńczo-wychowawcze, • Usamodzielnienie, • Organizator/koordynator rodzinnej pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek adopcyjny, • Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, • Interwencyjny ośrodek preadopcyjny

Ustawodawca zobowiązał, m.in., gminy do opracowania i realizacji trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. Program określa działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pomoc w przywracaniu zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny.

Obowiązujący dotąd Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście Nowa Sól został opracowany na przełomie 2019/2020 roku, wytyczając kierunki działań do końca 2022 roku. W Programie Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto na lata 2023 – 2025, zaplanowano kontynuację wcześniej podjętych przedsięwzięć, aż do końca roku 2025 oraz zaktualizowano jego cele tak, aby odpowiadały problemom bieżącym.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto na lata 2023 – 2025 został opracowany w oparciu i w zgodzie z poniższymi aktami prawnymi:

- Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej,
- Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Nowa Sól – Miasto,
- standardami w zakresie pomocy rodzinie i dziecku obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto na lata 2023 – 2025 został opracowany na podstawie:

- danych własnych MOPS;
- analizy danych z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w 2021 i 2022 roku;
- wniosków wynikających z realizacji Programu Wspierania Rodziny w mieście Nowa Sól w latach 2020 – 2022;
- informacji o realizowanych zadaniach, przekazanych przez przedstawicieli instytucji funkcjonujących na terenie miasta (Urząd Miejski, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowej Soli, Powiatowy Urząd Pracy w Nowej Soli,).

II. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Nowa Sól - Miasto położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Miasto zajmuje powierzchnię 22 km², co stanowi około 3% powierzchni powiatu nowosolskiego. Nowa Sól jest trzecim co do wielkości miastem w województwie lubuskim,

położenie miasta w regionie jest korzystne. Wpływa na to ma bliskość granicy z Niemcami oraz przebiegające przez Nową Sól szlaki transportowe (drogowe, kolejowe oraz wodne).

Odległość Miasta Nowa Sól od stolic województwa lubuskiego

- Gorzowa Wlkp. ok. 135 km
- Zielonej Góry ok. 23 km.

Na terenie miasta znajduje się wiele instytucji pomocowych prowadzonych przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, min. Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża, Stowarzyszenie Nowosolska Paczka, Stowarzyszenie Pomocna Dłoń, Stowarzyszenie Relacja, Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomóż nie będę sam”, Stowarzyszenie Klub Mam, Stowarzyszenie Działające na Rzecz SOSW „Radość”, Fundacja Esperanza, Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Ziemi Lubuskiej ZHP Hufiec Nowa Sól, a także grupy nieformalne pozwalające realizować pasje, takie jak Nowosolska Grupa Morsów czy Cykliści z Soli.

Nowa Sól to także siedziba Wielospecjalistycznego Szpitala z wieloma oddziałami i specjalistycznymi poradniami.

W 2020 roku z pomocy MOPS skorzystało **894** rodzin, w których zamieszkuje **1614** osób, co stanowi **4,48 %** ogółu mieszkańców Gminy Nowa Sól – Miasto (dane Urzędu Miasta: wg stanu na dzień 31.12.2020 r. w Nowej Soli zameldowanych było **35 991** mieszkańców).

Rodzinom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji życiowej udzielano pomocy w formie:

- zasiłków stałych – **304** rodzin,
- zasiłków celowych – **893** rodzin,
- zasiłków okresowych – **264** rodzin,
- posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”:
 - **190** rodzin, w rodzinach tych było **96** dzieci w wieku szkolnym i **67** w wieku przedszkolnym,
 - **17** dzieciom przyznano posiłki z wniosku dyrektorów szkół,
 - **126** osób dorosłych
- świadczenia pieniężnego na zakup żywności realizowanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” skierowana była do **331** rodzin.

W 2021 roku z pomocy MOPS skorzystało **800** rodzin, w których zamieszkuje **1383** osób, co stanowi **3,90 %** ogółu mieszkańców Gminy Nowa Sól – Miasto (dane Urzędu Miasta: wg stanu na dzień 31.12.2021 r. w Nowej Soli zameldowanych było **35 482** mieszkańców).

Rodzinom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji życiowej udzielano pomocy w formie:

- zasiłków stałych – **315** rodzin,
- zasiłków celowych – **800** rodzin,
- zasiłków okresowych – **227** rodzin,
- posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”:
 - **209** rodzin, w rodzinach tych było **99** dzieci w wieku szkolnym i **61** w wieku przedszkolnym,
 - **11** dzieciom przyznano posiłki z wniosku dyrektorów szkół,
 - **142** osób dorosłych
- świadczenia pieniężnego na zakup żywności realizowanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” skierowana była do **286** rodzin.

Wszystkie rodziny, które zostały objęte pomocą asystenta rodziny są również beneficjentami powyższej pomocy oraz korzystają ze świadczeń rodzinnych, w tym świadczenia wychowawczego 500+, dobry start 300+, zasiłków rodzinnych, a także świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W 2021 roku MOPS przejął kolejne zadanie wspierające rodziny, tj. pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów – stypendia szkolne. Na rok szkolny 2021/2022 złożono:

- **59** wniosków
- dla **119** uczniów.

Natomiast w I półroczu 2022 roku z pomocy MOPS skorzystało **606** rodzin, w których zamieszkują **890** osób.

Rodzinom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji życiowej udzielano pomocy w formie:

- zasiłków stałych – **266** rodzin,
- zasiłków celowych – **575** rodzin,
- zasiłków okresowych – **114** rodzin,
- posiłków w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”:
 - **127** rodzin, w rodzinach tych było **65** dzieci w wieku szkolnym i **31** w wieku przedszkolnym,
 - **91** osób dorosłych
- świadczenia pieniężnego na zakup żywności realizowanego w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” **226** rodziny i **361** osób w tych rodzinach.

III. Diagnoza środowiska

1. Charakterystyka rodzin objętych wsparciem MOPS w Nowej Soli w latach 2020- do I półrocza 2022

Tabela 2. Rodziny objęte pomocą społeczną

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	2020		2021		I półrocze 2022	
		Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
1.	Rodziny ogółem (wskazanie nie stanowi sumy poniższych)	894	1614	800	1383	606	890
2.	Ubóstwo	521	866	541	852	536	373
4.	Bezdomność	43	45	61	64	39	40
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	206	63	266	31	143
6.	w tym: wielodzietność	36	185	40	199	22	117
7.	Bezrobocie	177	387	187	392	103	194
8.	Niepełnosprawność	426	597	493	686	383	497
9.	Długotrwała lub ciężka choroba	601	828	696	948	500	640
10.	Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	127	473	98	343	46	172
11.	w tym: rodziny niepełne	68	218	77	236	34	109
12.	rodziny wielodzietne	18	101	19	105	8	47
13.	Przemoc w rodzinie	2	12	10	37	3	14
14.	Alkoholizm	76	100	92	123	48	57
15.	Narkomania	18	20	21	29	17	19
16.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	15	26	28	38	10	10
17.	Zdarzenia losowe	0	0	0	0	0	0
18.	Kłęska żywiołowa (huragany, podtopienia)	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli

Dysfunkcje w rodzinie uwarunkowane są różnymi czynnikami. Powody przyznania pomocy społecznej przez MOPS w Nowej Soli są wielorakie. Głównie jest to długotrwała choroba, bezrobocie i niepełnosprawność, co wpływa na stopień ubóstwa rodzin. Problemy związane ze sprawowaniem opieki nad dziećmi stanowią szóstą co do wielkości przyczynę ubiegania się o pomoc. Bezradność w sprawowaniu opieki nad dziećmi ma różne źródła. Wśród nich jest bezrobocie jednego z rodziców lub obojga, a co za tym idzie, niskie dochody, które nie pozwalają na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, trudne warunki mieszkaniowe. Innym powodem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest brak umiejętności wychowawczych, często wyniesione z domu nieprawidłowe wzorce, niewłaściwe relacje w rodzinie.

Niebezpieczeństwem jest sprawowanie opieki przez rodziców nadużywających alkoholu i środków psychoaktywnych. Z danych MOPS w Nowej Soli wynika, że rodziny z problemem alkoholowym stanowią stałą grupę beneficjentów pomocy z Ośrodka. Wiele osób korzystających z pomocy nadużywa alkoholu lub też jest uzależnionych od alkoholu, jednak Ośrodek nie dysponuje dokumentami potwierdzającymi chorobę alkoholową i w tym zakresie ściśle współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Soli.

Jednym z kluczowych zadań gminy jest współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Zasady współfinansowania wydatków związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej określone są w art. 191 ust. 9 i 10 w/w ustawy, które stanowią, że:

- 1) w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi 10% kosztów pobytu,
- 2) w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi 30% kosztów pobytu,
- 3) w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi 50% kosztów pobytu.

Pozostałe koszty proporcjonalnie współfinansuje PCPR prowadzący pieczę zastępczą.

Do kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej wlicza się:

- a) wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej,
- b) średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- c) wydatki na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie,
- d) dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka,

- e) dofinansowanie do wypoczynku dziecka,
- f) świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- g) świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- h) środki finansowe na utrzymanie (w tym remonty) lokalu mieszkalnego lub zmianą lokalu mieszkalnego, w którym zamieszkuje rodzina zastępcza,
- i) wynagrodzenie wraz z pochodnymi dla zawodowych rodzin zastępczych.

Najczęstszym powodem umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej są rażące zaniedbania opiekuńczo – wychowawcze wynikające z szeroko pojętych uzależnień.

Tabela 3. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy w latach 2020 – I półrocze 2022

Liczba dzieci przyjętych do pieczy zastępczej			
w tym:	2020 rok	2021 rok	I półrocze 2022 rok
do placówek opiekuńczo wychowawczych	3	3	4
do rodzin zastępczych	10	30	11

Tabela 4. Koszt współfinansowania pobytu dzieci w pieczy w latach 2020 – I połowa 2022

	Łączny koszt pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawcze	Łączny koszt pobytu dzieci w rodzinach zastępczych	RAZEM
2020 rok	899 206	441 434	1 340 640
2021 rok	1 009 338	506 832	1 516 170
I półrocze 2022 rok	486 144	225 999	712 143

Najważniejsze problemy wynikające z uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych:

- szkody zdrowotne i rozwojowe,
- szkody psychorozwojowe wśród osób żyjących w rodzinach alkoholowych i dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zaburzenia życia rodzinnego,

- naruszanie prawa i porządku publicznego przez osoby będące pod wpływem alkoholu,
- szkody ekonomiczne związane z nadużywaniem alkoholu,
- szkody rozwojowe wynikające z picia alkoholu w okresie ciąży,
- problemy alkoholowe w miejscu pracy i w najbliższym środowisku.

2. Realizacja gminnych programów profilaktycznych

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gmina ma obowiązek realizować zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W związku z czym corocznie przyjmowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Miasta Nowej Soli. Program zawiera zadania wynikające m. in. ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowa Sól oraz Narodowego Programu Zdrowia.

Celem programu było:

- 1) zminimalizowanie rozmiarów szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych szkodliwym pićiem i nadużywaniem alkoholu,
- 2) ograniczanie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych przez osoby upijające się i stosujące przemoc w rodzinie,
- 3) zapobieganie spożywania alkoholu przez społeczeństwo a w szczególności przez dzieci i młodzież szkolną,
- 4) zmniejszanie skutków społecznych spowodowanych przez osoby pod wpływem alkoholu poprzez wdrażanie procedury kierowania na leczenie odwykowe osób nadużywających alkoholu i uzależnionych,
- 5) wspieranie integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz rozwijanie, działań wspierających powrót tych osób do samodzielnego życia społecznego.

3. Przemoc w rodzinie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w szczególności zobowiązuje gminy do tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W Nowej Soli funkcjonował program powołany uchwałą przez Radę Miejską w 2016 r. na lata 2017 - 2020. Aktualnie jest realizowany program uchwalony w 2020 r.

na lata 2021-2024. W ramach gminnego systemu, gmina podjęła działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym m.in. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W związku z czym na terenie miasta funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Na terenie miasta działa również Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz realizuje procedurę pod nazwą "Niebieskie Karty". Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoje kompetencje, wiedzę, umiejętności, kwalifikacje zawodowe oraz możliwości wynikające z działalności instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę oraz skoordynowane działania, mające na celu niesienie pomocy na rzecz osób zagrożonych przemocą oraz doświadczających przemocy w rodzinie, jak również przeciwdziałająca zjawisku przemocy. Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli – Dział Pomocy Środowiskowej.

W 2020 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Nowej Soli wpłynęło:

180 Niebieskich Kart **A**, w tym:

- **160** sporządzonych przez Komendę Powiatową Policji,
- **18** sporządzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- **1** przez Oświatę,
- **1** przez KRPA.

Efektom prac grup roboczych było sporządzenie **141** Niebieskich Kart **C** i **61** Niebieskich Kart **D**. Poradnictwem psychologicznym, prawnym, socjalnym, zawodowym, i rodzinnym objęto **160** rodzin. W przypadku wystąpienia podejrzenia zaniedbań opiekuńczo - wychowawczych w rodzinach do Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego skierowano **8** wniosków.

W 2021 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Nowej Soli wpłynęło:

113 Niebieskich Kart **A**, w tym:

- **93** sporządzonych przez Komendę Powiatową Policji,
- **12** sporządzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- **4** przez Oświatę,
- **4** przez KRPA.

Efektom prac grup roboczych było sporządzenie **72** Niebieskich Kart **C** i **62** Niebieskich Kart **D**. Poradnictwem psychologicznym, prawnym, socjalnym, zawodowym, i rodzinnym objęto **132 rodziny**.

W I półroczu 2022 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Nowej Soli wpłynęło:

91 Niebieskich Kart **A**, w tym:

- **83** sporządzonych przez Komendę Powiatową Policji,
- **5** sporządzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- **2** przez Oświatę,
- **1** przez KRPA.

Efektom prac grup roboczych było sporządzenie **70** Niebieskich Kart **C** i **28** Niebieskich Kart **D**. Poradnictwem psychologicznym, prawnym, socjalnym, zawodowym, i rodzinnym objęto **112 rodzin**.

Reasumując praca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych stanowi element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Powołani członkowie ściśle współpracują z innymi instytucjami na terenie miasta, działają wspólnie na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy, prowadzą działania profilaktyczne.

IV. Wspieranie rodziny jako główne zadanie gminy

1. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny

Na podstawie art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy:

- opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

- finansowanie:
 - podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego;
 - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
 - sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
 - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę (art. 177 ustawy).

2. Asystent rodziny

Do zadań asystenta rodziny należy wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową.

W ocenie pracowników socjalnych znaczna część rodzin zgłaszana jest do współpracy z asystentem z uwagi na:

- niewłaściwe relacje w rodzinie,
- niewystarczające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców (niezaradność),
- nieumiejętność rozwiązywania konfliktów,
- brak prawidłowych wzorców do naśladowania,
- nieumiejętność gospodarowania czasem wolnym całej rodziny, niska motywacja rodzin do zmiany swojej sytuacji życiowej,
- negatywne doświadczenia życiowe podopiecznych, w tym pobyt rodziców w pieczy zastępczej w okresie dzieciństwa.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Soli zarządzeniem dyrektora, powołany został Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej. W skład Zespołu wchodzi psycholog i asystenci rodzin. Od roku 2015 MOPS zatrudnia **4 asystentów rodziny**.

Tabela 5. Zestawienie dot. rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020 – I półrocze 2022

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021	I półrocze 2022
1.	Liczba rodzin korzystających z usług asystenta	59	61	55
2.	Liczba dzieci w rodzinach objętych asystenturą	99	42	124
3.	Liczba rodzin z którymi asystent rozpoczął współpracę	17	20	21
4.	Liczba rodzin z którymi asystent zakończył współpracę	16	18	18
5.	Liczba dzieci odebranych z rodzin biologicznych	3	9	27
6.	Liczba dzieci które powróciły do domu	0	2	0

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy.

Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić - funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno-monitorującą, motywująco-aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jeden asystent może współpracować z 15 rodzinami. Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów z jakimi boryka się osoba wspierana; wzbudzaniu w niej wiary w swoje możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nią za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom i jej

członkom możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny.

Praca asystentów rodziny ukierunkowana jest na udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań asystenta należy m.in. wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Działania asystentów rodziny zmierzają do osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej. Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną. W przypadku, kiedy dziecko umieszczone zostaje w pieczy zastępczej, mając na uwadze jego więzi emocjonalne z rodziną i środowiskiem, motywuje się rodziców do zmiany oraz tworzenia warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej, dających szansę na jego powrót do domu. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny także po zakończeniu z nią pracy.

Trudnym i niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że mimo znacznego zaangażowania wielu pracowników różnych instytucji, nie daje się uniknąć umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Praca asystentów rodziny, pracowników socjalnych, kuratorów w dużej mierze ukierunkowana jest na zatrzymanie tego zjawiska. Niniejszy Program opiera się na ścisłej współpracy i współdziałaniu służb z osobami i rodzinami, dla których niniejszy Program został stworzony. Niekiedy jednak brak współdziałania osób i rodzin (Program bowiem dotyczy pracy z ludźmi, których działania trudno przewidzieć) niweczy wielomiesięczną pracę wielu osób nad poprawą funkcjonowania rodziny. Oceniając funkcjonowanie rodzin, które stykają się z pomocą społeczną należy zauważyć, że istniejące w rodzinach dysfunkcje i problemy nie są jedynie spowodowane nieprawidłową sytuacją finansową rodzin.

3. Efekty pracy asystentów

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodzinami przejawiającymi trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Praca asystenta jest wielopłaszczyznowa i ukierunkowana na współpracę z wieloma instytucjami, które działają na rzecz dziecka i rodziny. Taką instytucją jest m.in. Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna w Nowej Soli, do której asystenci rodziny kierowali dzieci przejawiające szczególne problemy wychowawcze, a także trudności w nauce. Do Poradni kierowano również rodziców objętych wsparciem, celem poszerzenia ich kompetencji rodzicielskich. Asystenci rodziny współpracowali również ze Stowarzyszeniem „Relacja” w Nowej Soli, które prowadzi różne formy terapii, a także organizuje cykliczne warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców. Wspierając osoby uzależnione od alkoholu - kierowano ich na terapię do Specjalistycznego Ośrodka Higieny i Terapii Psychiczej „SPEC – MED” w Nowej Soli oraz Stowarzyszenia „MONAR”.

Dzięki zatrudnieniu przez MOPS w Nowej Soli psychologa asystenci mieli możliwość konsultacji w zakresie specjalistycznego wsparcia co usprawniało ich pracę z rodziną. Rodziny aktywnie korzystały z tej formy pomocy.

Rodziny, które aktywnie współpracowały z asystentami rodziny wykazywały poprawę w funkcjonowaniu. Klienci Ośrodka systematycznie uczęszczali na terapię odwykową, dzięki czemu pomimo uzależnienia utrzymywali abstynencję. Relacje rodzinne pogłębiły się. Rodzice zaczęli spędzać więcej czasu z dziećmi, wychodząc na spacerzy czy wspólnie bawiąc się. Chętnie korzystali z oferty bezpłatnych zajęć dla dzieci organizowanych przez miasto w okresie wakacyjnym i ferii. Podopieczni dodatkowo wzmacniali swoje umiejętności rodzicielskie poprzez udział w terapiach psychologicznych i warsztatach dla rodziców. Ponadto zaczęli dbać o własne zdrowie m.in. poprzez diagnozowanie stanu zdrowia u lekarzy specjalistów. Dzięki aktywizacji zawodowej ze strony asystentów rodziny podopieczni podejmowali zatrudnienie.

Dzięki współpracy z asystentem rodziny oraz aktywnej realizacji działań do środowiska rodzinnego powróciły dzieci przebywające w pieczy zastępczej.

W latach 2020 - 2021 oraz I półroczu 2022, asystenci rodziny w ramach swojej pracy podejmowali szereg inicjatyw mających na celu poprawę standardów życia rodzin oraz wyrobienie w tych rodzinach pozytywnych wzorców.

W ramach tych prac w roku 2020:

- zorganizowano zabawę karnawałową dla dzieci
- typowano rodziny do skorzystania z zajęć celem podniesienia kompetencji wychowawczych,
- weryfikowano uczestnictwo w zajęciach podnoszących umiejętności wychowawcze w Stowarzyszeniu „Relacja”,
- udzielono pomocy PCPR w Nowej Soli w kierowaniu dzieci na kolonię letnią,
- organizowano zbiórki środków czystości i art. szkolnych dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji
- kontynuowano bezpłatne korepetycje dla dzieci z rodzin objętych asystentem rodziny
- organizowano Mikołajki

W roku 2021 asystenci rodziny:

- typowali rodziny znajdujące się w kryzysowej sytuacji do wsparcia przez Stowarzyszenie „Nowosolska Paczka”,
- współpracowali z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Nowej Soli w zakresie diagnozy dzieci
- współpracowali ze Stowarzyszeniem „Relacja”, tj. typowano rodziny do skorzystania z zajęć podnoszących kompetencje wychowawcze,
- kierowali rodziny, w których występowały problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi do Poradni psychologicznej dla dzieci i młodzieży „Relacja”
- weryfikowali małoletnich uczestników do zajęć specjalistycznych
- weryfikowali uczestnictwo w terapii uzależnień w Stowarzyszeniu „Relacja”,
- udzielali pomocy PCPR w Nowej Soli w kierowaniu dzieci na kolonię letnią,
- kierowali dzieci z trudnościami w nauce do placówek wsparcia dziennego
- organizowali zbiórki środków czystości i art. szkolnych dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji
- organizowali Mikołajki

W I półroczu 2022 asystenci skupili się między innymi na:

- współpracy ze Stowarzyszeniem „Relacja” w Nowej Soli tj. typowano rodziny do skorzystania z zajęć podnoszących kompetencje wychowawcze,
- weryfikowaniu uczestnictwa w zajęciach specjalistycznych przez małoletnich

- kierowaniu rodzin, w których występowały problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi do Poradni psychologicznej dla dzieci i młodzieży „Relacja”.
- weryfikowaniu uczestnictwa w terapii uzależnień w Stowarzyszeniu „Relacja”,
- udzieleniu pomocy PCPR w Nowej Soli w skierowaniu dzieci na kolonię letnią,
- kierowaniu dzieci z trudnościami w nauce do placówek wsparcia dziennego

Sytuacja rodzin objętych pracą pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, w których występują problemy wychowawcze jest systematycznie monitorowana i nadzorowana. Działania podejmowane w tych rodzinach są w szczególności ukierunkowane na zminimalizowanie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

W rodzinach w których dzieci przebywały w pieczy zastępczej zachęcano rodziców do wykazywania należytego zainteresowania ich sytuacją życiową oraz utrzymywania kontaktu z małoletnimi. Praca z rodzinami skupiała się przede wszystkim na motywowaniu do utrzymywania abstynencji alkoholowej oraz powstrzymywaniu się od przyjmowania środków psychoaktywnych przez dorosłych, podnoszeniu kompetencji rodzicielskich, poprawie warunków mieszkaniowych i socjalno-bytowych.

Efektem tych prac była stopniowa poprawa sytuacji rodziny co przyczyniło się do otrzymania zgody sądu na urlopowanie dzieci do domu rodzinnego, a w niektórych przypadkach do powrotu małoletnich pod opiekę rodziców.

Efektem pracy Zespołu ds. asysty rodzinnej oraz skoordynowanych działań instytucji działających na rzecz rodziny, jest mniejsza ilość odebranych dzieci z rodzin biologicznych i umieszczonych w pieczy zastępczej. Należy zaznaczyć, że praca prowadzona w rodzinach, gdzie występują złożone problemy - czasami nagromadzone latami, jest długotrwała i wymaga zastosowania wielu narzędzi. Każdy powrót dziecka do rodziny biologicznej należy uznać jako sukces całego zespołu specjalistów pracujących z rodziną. Wskazane jest podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających w rodzinach, które wykazują chęć współpracy z pracownikiem socjalnym i asystentem rodziny w celu utrzymania dzieci w rodzinie lub ewentualnego powrotu dzieci do rodziny. Konieczne jest zatem interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci.

Do efektów pracy asystentów z rodzinami zaliczyć można również:

- podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców,
- nabycie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz racjonalnego dysponowania budżetem domowym przez rodziny objęte wsparciem asystenta,
- poprawę sytuacji materialno – bytowej rodzin,
- aktywizację zawodową osób pozostających poza rynkiem pracy,
- podjęcie leczenia psychiatrycznego,
- podniesienie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych,
- powrót dzieci do rodziny biologicznej,
- przywrócenie władzy rodzicielskiej.

4. Rodzina wspierająca

Inną formą pomocy rodzinie wprowadzoną omawianą ustawą są rodziny wspierające, których zadaniem jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy współpracy z asystentem rodziny. Rodzina wspierająca ma aktywnie pomagać w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej, a nie ją wyręczać. Formy takiej pomocy mogą być bardzo różnorodne, uzależnione są od uzgodnień między zainteresowanymi rodzinami i zależą od ich inicjatywy oraz pomysłowości. Współpraca między rodzinami daje możliwość dzielenia się doświadczeniem i ukazywania praktycznych metod rozwiązywania problemów. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone rodzinom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą może ustanowić wójt, burmistrz, prezydent właściwy ze względu na miejsce rodziny wspieranej po uzyskaniu przez tą rodzinę pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej, wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą władz gminy zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzieleniem pomocy.

5. Grupy wsparcia i grupy samopomocowe

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako kolejne z zalecanych form wspierania rodziny wymienia grupy wsparcia lub grupy samopomocowe.

Grupy wsparcia, są formą pomocy psychologicznej. Zwykle w grupach wsparcia uczestniczą osoby, które łączą podobne problemy i trudności. Grupy takie mogą mieć charakter zarówno formalny (organizowane przez specjalistyczne instytucje i prowadzone przez jedną lub dwie profesjonalnie przygotowane osoby), jaki i samopomocowy (gdy tworzone są przez samych ich członków). Grupy wsparcia mogą mieć charakter otwarty (gdy w każdym momencie mogą dołączyć do nich nowi członkowie) lub zamknięty (gdy nowi członkowie nie mogą dołączać do spotkań po ich rozpoczęciu). Udział w grupie wsparcia polega na dzieleniu się własnymi doświadczeniami z innymi jej członkami, słuchaniu, nawiązywaniu kontaktów, dzieleniu się pożytecznymi informacjami, udzielaniu sobie wzajemnie wsparcia emocjonalnego. Aktywne uczestnictwo w grupie wsparcia pomaga w pracy nad sobą, w osobistym rozwoju, a także radzeniu sobie z codziennymi trudnościami.

Grupy samopomocowe, są dobrowolnym zgromadzeniem osób, których aktywne działanie skierowane będzie na wspólne pokonywanie trudności np: problemów natury psychicznej lub socjalnej, dotyczących ich samych lub członków rodziny. Inicjatywy samopomocowe są podejmowane dla ich uczestników i kierowane przez nich. Grupa samopomocowa to proces dzielenia się podobnymi doświadczeniami, sytuacjami czy problemami. Polega na współuczestnictwie poprzez uzyskiwanie pomocy, świadczenie pomocy oraz uczenie się, jak pomagać sobie i innym oraz jak dzielić się wiedzą i doświadczeniem. W naturze działań samopomocowych leży pewna ciągłość oraz ich dobrowolny charakter, są one otwarte na nowych członków. Ich głównym celem jest dostarczenie wsparcia emocjonalnego i praktycznej pomocy oraz wymiana informacji. Podopieczni MOPS nie wyrazili chęci utworzenia i współprowadzenia w/w form.

Od kilku lat w nowosolskim MOPS zatrudniony jest psycholog, który obejmuje wsparciem osoby i rodziny, które współpracują z asystentami rodzin, aby miały one możliwość udziału w grupach wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz w grupach wsparcia opiekuńczo-wychowawczej "Szkoła dla Rodzica".

System wsparcia rodziny na poziomie gminy zakłada ponadto następujące formy pracy z rodziną:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
- terapii i mediacji,
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

6. Placówki wsparcia dziennego

Placówki prowadzone w formie opiekuńczej mają na celu wsparcie rodziców w zapewnieniu opieki nad dziećmi oraz mogą służyć wsparciu działań edukacyjnych. Taka forma opieki zapewniona jest w mieście Nowa Sól poprzez działające świetlice:

- Świetlica „Perelki” Polskiego Czerwonego Krzyża, ul. Kasprowicza 12,
- Świetlica Stowarzyszenia Romów, ul. Karola Miarki 2A,
- Świetlica Nowosolskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, ul. 1 Maja 16,
- Ośrodek Szkolenia i Wychowania (dawne ŚHP), ul. Staszica 1A.

Wymienione placówki wsparcia dziennego, zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży podczas czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych oraz pomoc w nauce. Zajęcia pozalekcyjne w ramach w/w form, finansowane są z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

7. „Za życiem”

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Nałożyła ona na asystentów obowiązki, dotyczące m. in. wsparcia rodziny przez asystenta koordynującego poradnictwo dla rodzin, których dotyczy ustawa. Koordynacja polega na:

- 1) opracowywaniu wspólnie z osobami i rodzinami, o których mówi ustawa, katalogu możliwego do uzyskania wsparcia;
- 2) występowaniu przez asystenta rodziny w imieniu ww. osób, na ich żądanie, na podstawie pisemnego upoważnienia, do podmiotów realizujących świadczenia opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia. Podmioty odpowiedzialne za realizację ww. wsparcia obowiązane są do współpracy z asystentem rodziny w zakresie przekazywania informacji o możliwym bądź udzielonym wsparciu. Koordynacja wsparcia podejmowana jest przez asystenta rodziny na wniosek osób, o których mowa, złożony do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy kierownika ośrodka pomocy społecznej.

W 2020 roku do MOPS zgłosiły się 2 osoby, w 2021 roku 1 osoba i w I półroczu 2022 roku również 1 osoba, które spełniały przesłanki ustawowe do skorzystania z jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000 zł. Osoby te nie oczekiwały wsparcia asystenta rodziny.

V Cele Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025

Cel główny: Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na terenie Gminy Nowa Sól – Miasto do 2025 roku.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1				
Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzmocnienie zasobów tkwiących w rodzinach				
Lp.	Zadania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo wychowawczymi polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2023 – 2025	Liczba rodzin objętych pomocą
2.	Rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów szeroko rozumianych uzależnień	Urząd Miejski, MOPS, szkoły	2023 – 2025	Liczba osób objęta poradnictwem
3.	Zapewnienie rodzinie z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych pomocy asystenta rodziny, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2023 – 2025	Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny
4.	Działania korekcyjno – edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie	PCPR	2023 – 2025	Liczba osób objętych działaniami
5.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego oraz sport, rekreację i kulturę	MOSiR, kluby sportowe, UM, szkoły, Biblioteka	2023 – 2025	Liczba placówek wsparcia dziennego

		Publiczna, organizacje pozarządowe,		
6.	Organizacja warsztatów/szkoleń dla rodziców i opiekunów w zakresie zwiększania świadomości rodzicielskiej i problemów uzależnień.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszenie Relacja, Spec-M.in., Ośrodek higieny i terapii psychicznej, MONAR	2023 – 2025	Liczba warsztatów-szkoleń/liczba uczestników
7.	Współpraca ze szkołami i innymi placówkami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych	MOPS, szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Stowarzyszenie Relacja, Poradnia psychologiczna dla dzieci i młodzieży Relacja	2023 – 2025	Liczba kontaktów
8.	Organizowanie szkoleń z zakresu profilaktyki zdrowotnej kobiet oraz opieki nad noworodkiem	NZOZ ARS MEDICA BIS,	2023 – 2025	Liczba szkoleń
9.	Realizacja programów, projektów socjalnych mających na celu podnoszenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczej	MOPS, PCPR, Stowarzyszenie Relacja	2023 – 2025	Liczba osób uczestniczących
10.	Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci	„Szkoła dla rodziców”, PPP, szkoły, Stowarzyszenie Relacja	2023 – 2025	Liczba rodziców uczestniczących w zajęciach
11.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	MOPS	2023 – 2025	Liczba rodzin objętych monitoringiem
12.	Rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodzin	Zespół Interdyscyplinarny przy MOPS	2023 – 2025	Liczba spotkań zespołu, liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty

13.	Udział w Zespołach m.in. Okresowej Oceny Sytuacji dziecka. Spotkania Ewaluacyjne	MOPS, Kuratorzy Sądowi, szkoły	2023 – 2025	Liczba spotkań ewaluacyjnych
14.	Organizacja i realizacja programów profilaktycznych (profilaktyki selektywnej i wskazującej) wśród dzieci z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie – m.in. zajęcia psychoedukacyjne JEŻYK	ZI, GKRPA, UM	2023 – 2025	Liczba programów/ Liczba dzieci uczestniczących
15.	Organizacja i realizacja programów profilaktycznych (profilaktyki uniwersalnej) wśród przedszkolaków i uczniów szkół	UM, szkoły	2023 – 2025	Liczba programów/ Liczba dzieci uczestniczących
16.	Realizacja zajęć pozalekcyjnych w szkołach podst. dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	Szkoły	2023 – 2025	Liczba prowadzonych zajęć/ Liczba dzieci uczestniczących
17.	Realizacja zajęć opiekuńczo-wychowawczych w szkołach podstawowych	UM, szkoły	2023 – 2025	Liczba prowadzonych zajęć/ Liczba dzieci uczestniczących
18.	Realizacja zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin alkoholowych i niewydolnych wychowawczo	GKRPA, UM	2023 – 2025	Liczba prowadzonych zajęć/ Liczba dzieci uczestniczących
19.	Organizacja zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży podczas ferii zimowych i letnich	UM, Sale Zabaw, Biblioteka, Muzeum Miejskie, NDK, MOSIR, szkoły	2023 – 2025	Liczba prowadzonych zajęć/ Liczba dzieci uczestniczących
20.	Wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego na terenie miasta	UM	2023 – 2025	Liczba placówek/Liczba miejsc w placówce/Liczba dzieci uczestniczących
21.	Podjęcie działań w celu pozyskania kandydatów na rodziny wspierające	MOPS Pedagodzy szkolni	2023 - 2025	Liczba pozyskanych rodzin wspierających

CEL SZCZEGÓŁOWY 2
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin	MOPS	2023 - 2025	Liczba rodzin objętych monitoringiem
2.	Zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia	MOPS	2023 - 2025	Liczba rodzin objętych wsparciem
3.	Dożywianie dzieci	MOPS, organizacje pozarządowe	2023 - 2025	Liczba dzieci objętych dożywianiem
4.	Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki	MOPS, UM, szkoły	2023 - 2025	Liczba dzieci, które skorzystały z tej formy pomocy
5.	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych	Urząd Miejski, MOPS	2023 - 2025	Liczba dzieci, którym przyznano stypendium
6.	Stworzenie możliwości dostępu do lokali socjalnych i komunalnych niezbędnych dla rodzin zagrożonych umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej	UM, ZUM, MOPS	2023 - 2025	Liczba rodzin, które uzyskały lokal socjalny
7.	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku interwencji kryzysowej	ZI, MOPS	2023 - 2025	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia w specjalistycznym ośrodku dla ofiar przemocy
8.	Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	MOPS	2023 - 2025	Kwota przeznaczona na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

CEL SZCZEGÓŁOWY 3				
Poszerzenie możliwości wsparcia rodzin w pełnieniu roli opiekuńczej				
Lp.	Zadania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Organizacja warsztatów dla rodziców w celu wsparcia ich w roli opiekuńczej	MOPS Stowarzyszenie Relacja organizacje pozarządowe, PPP	2023 - 2025	Liczba warsztatów
2.	Pomoc specjalistyczna dla rodzin mających trudności w prawidłowym pełnieniu roli opiekuńczej	MOPS, UM, organizacje pozarządowe, PPP, Stowarzyszenie Relacja	2023 - 2025	Liczba podmiotów świadczących pomoc specjalistyczną
3.	Tworzenie miejsc spotkań dla rodziców	MOPS, UM, PCPR	2023 - 2025	Liczba przedsięwzięć mających na celu tworzenie spotkań
4.	Podjęcie działań w celu utworzenia grup wsparcia	MOPS, PCPR, PPP, ośrodki terapii uzależnień	2023 - 2025	Liczba powstałych grup wsparcia
5.	Pomoc rodzinom w sprawowaniu opieki nad dziećmi w formie pracy socjalnej, asystentury, placówki wsparcia dziennego oraz specjalistycznego poradnictwa	MOPS, UM, organizacje pozarządowe, PPP	2023 - 2025	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta
6.	Prowadzenie kampanii informacyjnych dla rodzin, na rzecz prawidłowego pełnienia roli opiekuńczej	MOPS, szkoły, PCPR, UM	2023 - 2025	Liczba kampanii informacyjnych
7.	Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, lekarzy rodzinnych i pedagogów szkolnych	MOPS, szkoły, lekarz rodzinny	2023 - 2025	Liczba rodzin objętych pracą socjalną, Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny

VI. Realizacja Programu

1. Adresaci Programu

Adresatami Programu są dzieci oraz ich rodzice zamieszkujący na terenie miasta Nowa Sól, w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej a także rodziny, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska.

2. Zasoby instytucjonalne

Na terenie Gminy Nowa Sól - Miasto w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są instytucje o zasięgu gminnym i powiatowym.

Podmioty oferujące wsparcie i pomoc rodzinom z dziećmi na terenie Nowej Soli to w szczególności:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli,
- Urząd Miejski w Nowej Soli,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Soli,
- Sąd Rejonowy w Nowej Soli (w tym Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej) ,
- Komenda Powiatowa Policji w Nowej Soli,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowej Soli,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Nowej Soli,
- Placówki oświatowo – wychowawcze (szkoły podstawowe, przedszkola, żłobki),
- Powiatowy Urząd Pracy w Nowej Soli,
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Nowej Soli,
- Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Soli,
- placówki prowadzące działalność leczniczą
- Straż Miejska w Nowej Soli
- Świetlice środowiskowe,
- Instytucje Kultury i Sportu (w tym kluby i organizacje sportowe),
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe.

3. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto na lata 2023-2025, są:

- środki własne gminy - zaplanowane na każdy rok budżetowy,
- środki z budżetu państwa,
- środki z innych funduszy zewnętrznych.

Zadania zawarte w trzyletnim Programie Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto, są bardzo szerokie i finansowane z różnych źródeł. Środki finansowe na realizację tych zadań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych. Plany finansowe mogą ulegać zmianom w trakcie trwania roku budżetowego.

4. Zakładane efekty realizacji Programu

Zakładanym efektem programu jest stworzenie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, dzięki współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra rodzin. System powinien opierać się na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz na tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie. Zintegrowane działania mają się przyczynić do minimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz przyczynić się do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

5. Monitoring

Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli będą odpowiedzialni za monitorowanie realizacji Programu.

MOPS w Nowej Soli, corocznie do dnia 31 marca każdego roku przedkładać będzie Radzie Miejskiej w Nowej Soli roczne sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto.

Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco, równoległe z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy wszystkich realizatorów. Uzyskane dane umożliwiają ocenę stopnia realizacji Programu oraz będą sygnalizować korekty istniejących działań oraz nowe kierunki działań, niezbędne do skutecznej pomocy rodzinom potrzebującym wsparcia.

Ponadto, sporządzane będą sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, które przekazane zostaną wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu

teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program stanowi dokument otwarty, który może podlegać ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych miasta.

PODSUMOWANIE

Ustawodawca zadanie wspierania rodziny i pieczy zastępczej podzielił na samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki. Pierwszym i najważniejszym elementem systemu wspierania rodziny jest gmina. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę, tak aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami z jakimi mogą borykać się rodziny. Prawidłowa diagnoza problemów rodziny oraz działania profilaktyczne wspierające dziecko w rodzinie są formą najbardziej optymalną i skuteczną. W przypadku umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną, należy dążyć do możliwie krótkiego okresu jego pobytu poza swoim naturalnym środowiskiem. Działania wspierające utrzymanie pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Istotne jest tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Pomoc na rzecz rodzin, która oferowana jest w ramach niniejszego Programu będzie skierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

Ważnym elementem Programu niezbędnym do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny jest stworzenie warunków do rozwoju kadr pracujących na rzecz rodzin wieloproblemowych i umożliwienie wprowadzenia nowych form pracy z rodzinami.

Dla osiągnięcia celów zawartych w niniejszym Programie, Ośrodek będzie pozyskiwać środki finansowe ze środków własnych Gminy, z dotacji krajowej oraz ze środków pomocowych Unii Europejskiej i innych istniejących źródeł finansowania.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada określone obowiązki na administrację publiczną. W myśl art. 176 pkt 1 oznaczonej wyżej ustawy obowiązkiem gminy jest opracowanie i realizacja 3 – letnich programów wspierania rodziny.

Przedłożony „Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól - Miasto na lata 2023 - 2025” stanowi kontynuację działań podejmowanych w ramach wcześniejszego Programu wspierania rodziny przyjętego na lata 2020 -2022 i adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie miasta Nowa Sól, które przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze, nie radzących sobie z prawidłowym wypełnianiem funkcji rodziny, a także do rodzin, które wyrażają wolę współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi objętymi instytucjonalną lub rodzinną pieczą zastępczą.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

PREZYDENT MIASTA
Nowa Sól

Jacek Milewski